

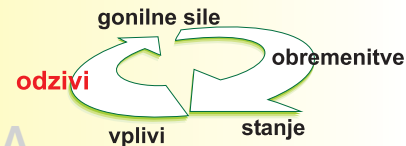
Instrumenti okoljske politike

INSTRUMENTI OKOLJSKE POLITIKE

- 56. Okoljske takse in druge dajatve za obremenjevanje okolja
- 57. Poročanje okoljskih podatkov
- 58. Odnos javnosti do okoljskih problemov
- 59. Ekošole

56. OKOLJSKE TAKSE IN DRUGE DAJATVE ZA OBREMENJEVANJE OKOLJA

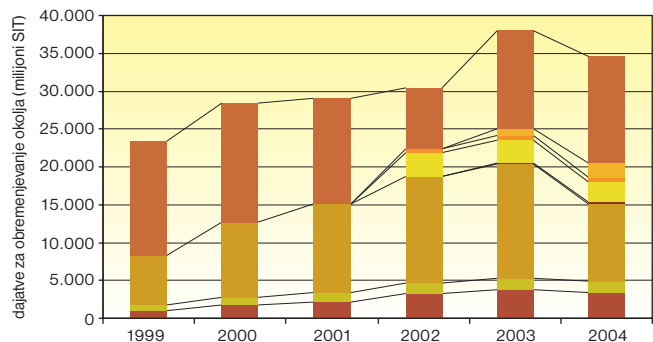

CILJ

- Vključitev načela "onesnaževalec plača" v cene proizvodov preko ustreznih okoljskih taks.

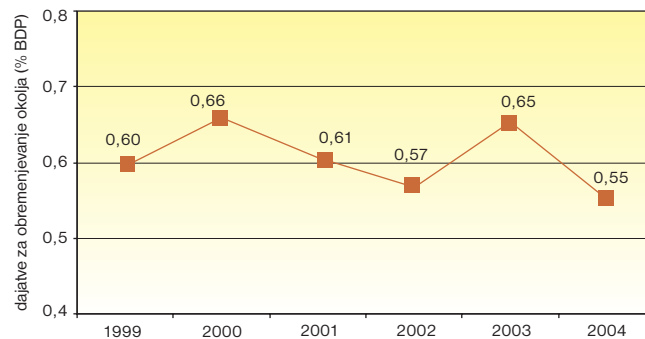
Slika 56-1: Finančni učinki dajatev zaradi obremenjevanja okolja

■ takse za obremenjevanje zraka z emisijo CO₂ ■ taksa za razgradnjo izrabljenih motornih vozil ■ taksa zaradi uporabe mazalnih olj ■ taksa zaradi odlaganja odpadkov – namenska poraba za investicije v varstvo okolja	■ taksa za obremenjevanje okolja zaradi odlaganja odpadkov – priliv v proračun RS ■ taksa za obremenjevanje voda – namenska poraba za investicije ■ taksa za obremenjevanje voda – priliv v Proračun RS ■ vodna povračila

Kazalec prikazuje finančne učinke in višino zneskov okoljskih taks in drugih dajatev za obremenjevanje okolja in rabo naravnih virov v Republiki Sloveniji po posameznih letih. Okoljske takse in druge dajatve so ekonomski instrumenti varstva okolja, katerih glavni namen je spodbujanje zmanjševanja obremenitev okolja z uporabo načela povzročitelj plača, po katerem se stroški, nastali s škodo, povzročeno okolju, vsaj delno vključujejo med proizvodne stroške. S podzakonskimi akti so določeni načini izračunavanja povzročene obremenitve okolja, ki se jo izrazi s t. i. enotami obremenitve za vsakega posameznega onesnaževalca, in višina takse oz. dajatve za posamezno enoto obremenitve. Del taks in dajatev pomeni proračunski vir, precejšen delež pa je neposredno usmerjen v okoljske naložbe.

Slika 56-2: Delež dajatev za obremenjevanje okolja v BDP Slovenije

K uporabi načela "povzročitelj obremenjevanja okolja plača" Slovenijo obvezujejo tudi določila 174. člena Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (EC Treaty), v slovenskem pravnem redu pa določila Zakona o varstvu okolja (Ur. l. RS, št. 41/04, 17/06, 20/06, 28/06). Uveljavljanje tega načela je v zadnji letih postalo zelo pomemben vir financiranja ukrepov politike varstva okolja. Pozitivne izkušnje pri uveljavitvi oprostitve plačila takse za obremenjevanje voda kot namenskega vira gradnje infrastrukturnih objektov za odvajanje in čiščenje odpadnih voda so bile vključene tudi v zakonsko podlago za takso za obremenjevanje okolja zaradi odlaganja odpadkov ter takso za obremenjevanje okolja z emisijami CO₂. Z vstopom v EU in obvezo omejevanja državnih pomoči podjetjem, je v letu 2004 prišlo do nekaterih sprememb v financiranju okoljskih investicij podjetij iz naslova okoljskih taks, zato se je višina teh sredstev zmanjšala. Predvsem zaradi spremenjenega načina obračunavanja, je posebno zaznavno zmanjšanje okoljskih dajatev za obremenjevanje okolja z industrijskimi odpadnimi vodami. Instrument takse za obremenjevanje zraka z emisijami CO₂

je poleg uveljavljanja trgovanja z emisijami, eden od ključnih instrumentov programa zmanjševanja emisij toplogrednih plinov za doseganje ciljev na tem področju in obveznosti podpisa Kjotskega protokola, ki ga je Slovenija ratificirala v juniju 2002. Sredstva vodnih povračil se z uveljavljanjem Zakona o vodah zbirajo v Skladu za vode, namenjenem financiranju vodne infrastrukture. Prav tako je del sredstev, zbranih s takso za obremenjevanje okolja zaradi uporabe mazalnih olj in tekočin, namensko porabljen za sanacijo neurejenih odlagališč in starih bremen, del takse za obremenjevanje okolja zaradi nastajanja izrabljenih motornih vozil pa za izvajanje gospodarske javne službe ravnanja z izrabljenimi vozili.

Gibanje letnega zneska okoljskih taks in dajatev je zlasti posledica rasti zneskov takse na enoto obremenitve oz. enoto proizvoda ter večjega zajetja onesnaževalcev (uvajanje strožjih pogojev in novih dajatev) ter sprememb pri načinu obračunavanja, in ne bistvenih sprememb v obremenjevanju okolja.

PODATKI IN VIRI:

Preglednica 56-1: Finančni učinki dajatev zaradi obremenjevanja okolja

Vir: Bilanca odhodkov in prihodkov proračuna RS, Ministrstvo za finance, Generalni carinski urad; zbirka Vodna povračila, takse in koncesije, zbirka Viri onesnaženja, zbirka Ravnanje z odpadki, 2005, Ministrstvo za okolje in prostor – Agencija Republike Slovenije za okolje, preračuni ARSO

	enota	1999	2000	2001	2002	2003	2004
vodna povračila	mio SIT	1.010	1.710	2.169	3.267	3.738	3.390
taksa za obremenjevanje voda – priliv v Proračun RS	mio SIT	740	1.004	1.233	1.363	1.580	1.559
taksa za obremenjevanje voda – namenska poraba za investicije	mio SIT	6.556	9.974	11.697	14.139	15.029	10.188
takse za obremenjevanje zraka z emisijo CO ₂	mio SIT	15.055	15.684	13.998	7.997	12.985	14.101
taksa za obremenjevanje okolja zaradi odlaganja odpadkov – priliv v proračun RS	mio SIT	np	np	np	np	168	185
taksa zaradi odlaganja odpadkov – namenska poraba za investicije v varstvo okolja	mio SIT	np	np	np	3.156	3.064	2.698
taksa zaradi uporabe mazalnih olj	mio SIT	np	np	np	494	619	622
taksa za razgradnjo izrabljenih motornih vozil	mio SIT	np	np	np	np	801	1.827
skupaj	mio SIT	23.361	28.372	29.097	30.416	37.984	34.570

Preglednica 50-2: Delež dajatev za obremenjevanje okolja v BDP Slovenije

Vir: Bilanca odhodkov in prihodkov proračuna RS, Ministrstvo za finance, Generalni carinski urad; zbirka Vodna povračila, takse in koncesije, zbirka Viri onesnaženja, zbirka Ravnanje z odpadki, 2005, Ministrstvo za okolje in prostor – Agencija Republike Slovenije za okolje; www.stat.si (december, 2005), Statistični urad Republike Slovenije

	enota	1999	2000	2001	2002	2003	2004
BDP v tekočih cenah	mio SIT	3.918.974	4.300.350	4.799.552	5.355.440	5.813.540	6.251.244
okoljske takse in dajatve	mio SIT	23.361	28.372	29.097	30.416	37.984	34.570
delež okoljskih taks in dajatev v BDP	% BDP	0,60	0,66	0,61	0,57	0,65	0,55

Agencija Republike Slovenije za okolje na podlagi poročil zavezancev po uredbah:

- Uredba o taksi za obremenjevanje voda (Ur. l. RS, št. 41/95, 44/95, 8/96, 124/00 in 49/01, 8/04), ki jo je zamenjala Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda (Ur. l. RS, št. 123/04, 142/04 in 68/05,
- Uredba o vodnih povračilih (Ur. l. RS, št. 41/95, 84/97, 124/00, 110/01, 103/02),
- Uredba o taksi za obremenjevanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida (Ur. l. RS, št. 68/96, 2/97, 5/97 – popr., 24/98, 65/98, 51/99, 42/00 in 124/00), ki jo je nadomestila Uredba o taksi za obremenjevanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida (Ur. l. RS, št. 91/02, 8/03, 67/03, 46/04, 43/05),
- Uredba o taksi za obremenjevanje okolja zaradi odlaganja odpadkov (Ur. l. RS, št. 70/01, 9/04, 129/04), ki jo je nadomestila Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi odlaganja odpadkov (Ur. l. RS, št. 129/04, 68/05)

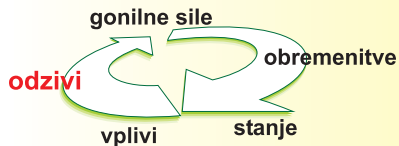
vodi zbirke podatkov (zbirka Vodna povračila, takse in koncesije, zbirka Viri onesnaženja, zbirka Ravnanje z odpadki), ki vsebujejo podatke o obračunanih okoljskih taksah in drugih dajtev za varstvo okolja ter o višinah oprostitev taks in dajatev zaradi investiranja v var-

stvo okolja. Iz teh virov so bili povzeti podatki o višinah oprostitev taks in dajatev zaradi investiranja v varstvo okolja. Podatki so bili povzeti iz zbirke decembra 2004.

Ministrstvo za finance, Sektor za analize, metodologijo in bilance javnih financ izdaja mesečna poročila o realizaciji državnega proračuna za posamezno proračunsko leto v okviru bilance prihodkov in odhodkov državnega proračuna. Ta so vir podatkov o prilivih v Proračun RS na podlagi zgoraj omenjenih uredb ter uredb:

- Uredba o taksi za obremenjevanje okolja zaradi uporabe mazalnih olj in tekočin (Ur. l. RS, št. 2/02, 20/02, 46/04, 97/04), ki jo je nadomestila Uredba o taksi za obremenjevanje okolja zaradi uporabe mazalnih olj in tekočin (Ur. l. RS, št. 97/04, 53/05) ter Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi uporabe mazalnih olj in tekočin (Ur. l. RS, št. 53/05),
- Uredba o taksi na obremenjevanje okolja zaradi nastajanja izrabljenih motornih vozil (Ur. l. RS, št. 13/03, 46/04, 6/05), ki jo je nadomestila Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja izrabljenih motornih vozil (Ur. l. RS, št. 6/05, 87/05) ter nato Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja izrabljenih motornih vozil (Ur. l. RS, št. 87/05).

Podatki o BDP v tekočih cenah so povzeti po Statističnem uradu RS na spletni strani www.stat.si – Kazalniki, BDP, decembra 2005.

57. POROČANJE OKOLJSKIH PODATKOV

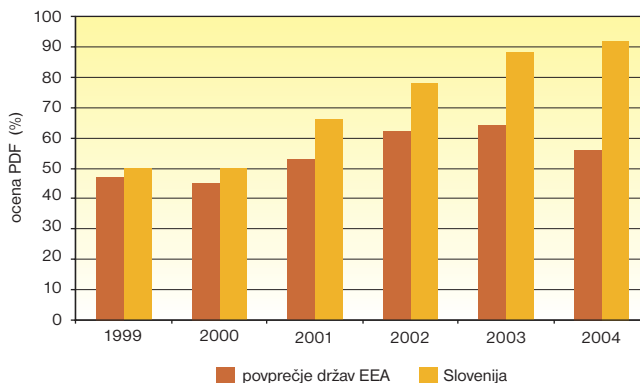
CILJ

- Vpeljati redno poročanje in spremljanje izvajanja zakonodaje ter uporabo okoljskih kazalcev.
- Izvajanje redne državne obveznosti Republike Slovenije glede poročanja Evropski agenciji za okolje in drugim evropskim institucijam.

Poročanje okoljskih podatkov merimo s stopnjo popolnosti okoljskih poročil, poslanih v skladu z zahtevami Evropske agencije za okolje (EEA). Oceno, narejeno na podlagi vnaprej določenih meril, navede Evropska agencija za okolje v vsakoletnem Poročilu o napredku – Prednostni tok podatkov v EIONET-u (PDF – Priority Data Flows in EIONET), naslovljenem na Upravni odbor EEA.

Slika 57-1: Poročanje okoljskih podatkov – stopnja popolnosti okoljskih podatkov, zbranih v skladu z zahtevami Evropske agencije za okolje

Poročevalska obveznost Republike Slovenije do Evropske agencije za okolje izhaja iz 8. člena podpisanega in v državnem zboru ratificiranega Sporazuma med Evropsko skupnostjo in Republiko Slovenijo o sodelovanju Republike Slovenije v Evropski agenciji za okolje in Evropskem okoljskem informacijskem in opazovalnem omrežju (Ur. l. RS – MP, št. 18/01), ki zavezuje Slovenijo, da zagotovi podatke v skladu z obveznostmi in prakso, določenimi za delo agencije.

Doslej smo na Evropsko agencijo za okolje pošiljali poročila o stanju voda, kakovosti zraka in izpustih v zrak, zavarovanih območjih, stanju tal, izvajanju projekta CORINE Land Cover idr. Priprava in pošiljanje poročil sta organizirana po omrežju EIONET v Sloveniji.

Skladnost poročanja Slovenije z zahtevami Evropske agencije za okolje ocenjujejo od leta 2000 in v tem času smo, kakor večina držav članic Evropske agencije za okolje, posebno tistih, ki so se pripravljale za vstop v EU, dosegli zaznaven napredek. Padec povprečne ocene držav članic EEA v letu 2004 je posledica več poročil, vključenih v prednostni tok, in ostrejših meril ter vključitve novih članic EEA, ki se na poročanje še prilagajajo. Po merilih Prednostnega toka podatkov v EIONET-u smo za poročila, poslana leta 2004, dosegli 92-odstotno skladnost s poročevalskimi zahtevami EEA, kar je uvrstilo Slovenijo na 4. mesto med 34 ocenjevanimi državami.

PODATKI IN VIRI:

Preglednica 57-1: Poročanje okoljskih podatkov – stopnja popolnosti okoljskih podatkov, zbranih v skladu z zahtevami Evropske agencije za okolje

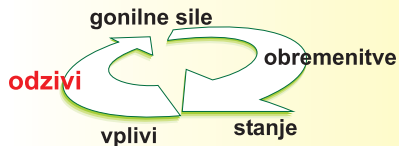
Vir: Poročilu o napredku – Prednostni tok podatkov v EIONET-u (Priority Data Flows in EIONET), Evropska agencija za okolje, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005

	enota	1999	2000	2001	2002	2003	2004
povprečje držav EEA	%	47	45	53	62	64	56
Slovenija	%	50	50	66	78	88	92

Prednostni tok podatkov v EIONET-u (Priority Data Flows in EIONET) ima izbor Evropske agencije za okolje šestih do dvanajstih poročil s predpisano vsebino in obliko, ki so jih države članice EEA v določenem roku dolžne poslati agenciji, da jih uporabi pri pripravi svojih poročil. Za letno poročilo o napredku EEA vsako poročilo (poročanje) oceni s t. i. sončki, to je točkami – 1, 2 ali 3. Vsota dobljenih točk kot delež vseh možnih točk, ki bi jih lahko dobila posamezna država, je skupna ocena stopnje popolnosti okoljskih podatkov, zbranih v skladu z za-

htevami EEA po državah. Merila za točkovanje so določena vnaprej in za vsako poročilo posebej, nanašajo pa se predvsem na dolžino in popolnost časovne serije podatkov, ki so bili zahtevani in poslani, na pošiljanje podatkov v predpisanem roku in predpisani obliki ipd. Vsako leto se merila rahlo zaostrijo. Kakovost poslanih podatkov doslej ni bila vključena v ocenjevanje.

Kazalec je vključen tudi v izbor kazalcev za merjenje razvitosti informacijske družbe v skladu z akcijskim načrtom eEurope+.

58. ODNOS JAVNOSTI DO OKOLJSKIH PROBLEMOV

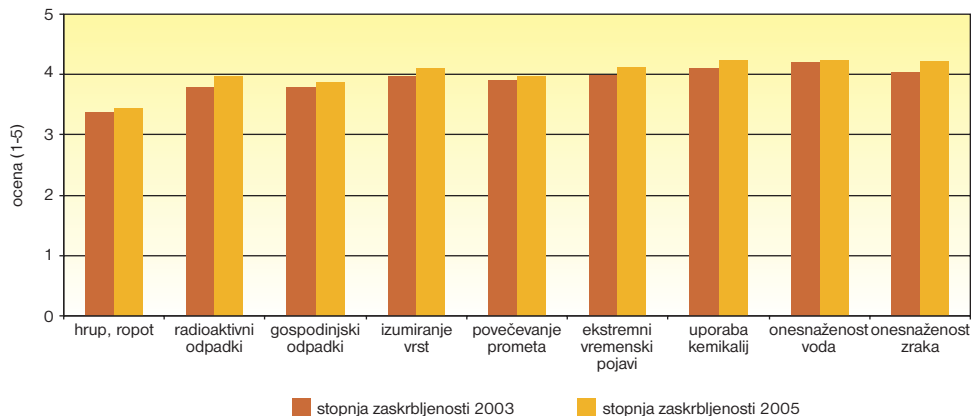
CILJ

- Z ozaveščanjem javnost pripraviti na prevzem odgovornejše vloge pri varovanju in izboljševanju okolja ter posledično vplivati na dejansko izboljšanje okolja.

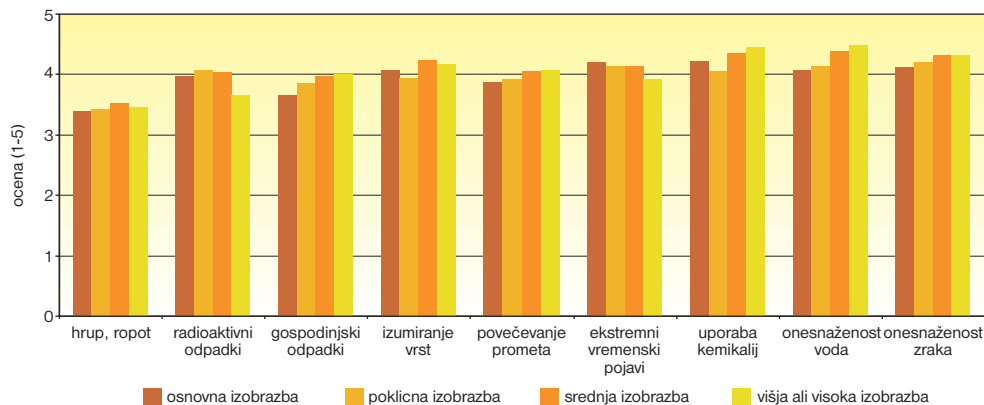
Kazalec prikazuje odnos javnosti do okoljskih problemov, tako na deklarativni ravni, kot v življenju. Temelji na rezultatih niza dveh javnomnenjskih raziskav Politbarometer (2003 in 2005), v katerih so med drugim ugotavljali stopnjo zaskrbljenosti prebivalcev Slovenije zaradi nekaterih pojavov oz. problemov, povezanih z okoljem. Ugotovitve domačih raziskav so deloma podprte in dopolnjene tudi s podatki iz zadnjih štirih poročil Eurobarometra (EB62–EB65).

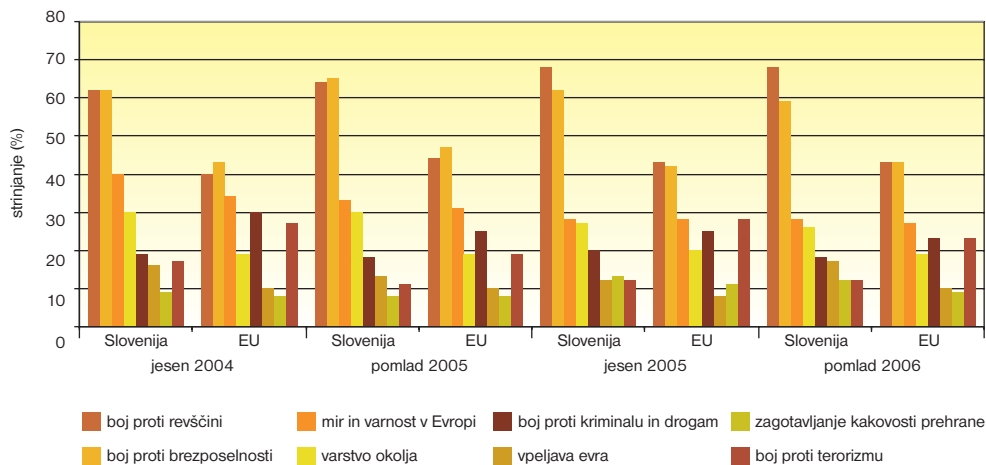
Slika 58-1: Zaskrbljenost glede okoljskih problemov (povprečje na lestvici od 1 – sploh niste zaskrbljeni do 5 – zelo ste zaskrbljeni)

Slika 58-2: Zaskrbljenost zaradi okoljskih problemov glede na izobrazbo (povprečje na lestvici od 1 – sploh niste zaskrbljeni do 5 – zelo ste zaskrbljeni)

Slika 58-3: Najpomembnejše naloge Evropske skupnosti, kot jih vidimo Slovenci v primerjavi s povprečjem EU

Zaskrbljenost vprašanih zaradi okoljskih problemov je v omenjeni raziskavi dokaj visoko izražena, saj se povprečne vrednosti gibljejo od najnižje 3,5 (hrup, ropot) do najvišje 4,3 (onesnaženost voda in uporaba kemikalij). Prav ti problemi so bili najbolj oziroma najmanj zaskrbljujoči tudi v raziskavi iz leta 2003. Na splošno se je zaskrbljenost anketirancev prav na vseh področjih v primerjavi z letom 2003 rahlo povečala (v povprečju za 2 %). Prebivalci so med okoljske probleme, zaradi katerih so najbolj zaskrbljeni, uvrstili onesnaženje voda in zraka ter uporabo kemikalij, sledijo ekstremni vremenski pojavi (suše, poplave in viharji) in izumiranje rastlin in živali. Veliko ne zaostaja tudi povečevanje cestnega prometa. Prav tako velika je zaskrbljenost zaradi radioaktivnih odpadkov iz jedrske elektrarne Krško in odpadkov v gospodinjstvih. Hrup in ropot sta med obravnavanimi okoljskimi problemi uvrščena na zadnje mesto.

Glede na starostno strukturo prebivalstva so zaradi okoljskih problemov najmanj zaskrbljeni najmlajši iz starostne skupine do 30 let. To je tudi razumljivo, saj so v tej starosti zelo obremenjeni z izobraževanjem in začetkom zagotavljanja lastnih osnovnih življenjskih pogojev, kasneje pa imajo postopoma več časa za opazovanje dogajanja okrog sebe. Zaskrbljenost za okolje je nekoliko nižja tudi pri delu prebivalstva po preteku aktivnega življenjskega obdobja. Okoljski problemi bolj vznemirjajo ženske kot moške, saj ženske kot matere praviloma drugače in bolj čustveno gledajo na naravo in okolje.

Podatki raziskave javnega mnenja kažejo, da s stopnjo izobrazbe ozaveščenost glede okolja narašča. V povprečju so najmanj zaskrbljeni za probleme okolja tisti z osnovnošolsko

izobrazbo, najbolj pa oni z višjo in visoko. Seveda je opaziti pri posameznih vprašanih tudi odstopanja. Radioaktivnega sevanja se najmanj bojijo najbolj izobraženi. Najmanj izobraženi pa se najbolj med vsemi bojijo ekstremnih vremenskih pojavov.

Avtorji raziskave opozarjajo na razkorak med deklarativnim izražanjem skrbi vprašanih za varstvo okolja in njihovo dejansko prakso oziroma vedenjem v vsakdanjem življenju.

Po anketi Eurobarometra spomladi 2005 (EB63) je kar 69 % Slovencev ocenilo trenutni položaj stanja okolja v Sloveniji kot dober, 31 % pa kot slab. Prav tako so menili, da obremenjenost okolja ni prehuda. Tako jih meni kar 58 %, obratno pa 23 %. Optimizem so izrazili tudi v pričakovanjih za prihodnost. Zelo nizek odstotek Slovencev pričakuje poslabšanje na področju okolja, le 16 %, čeprav so globalni trendi ravno obratni. Kar 62 % Slovencev meni, da v naslednjih petih letih kakovost okolja ne bo slabša, temveč boljša. Z zagotavljanjem informacij in ozaveščanjem lahko pomagamo pri spreminjanju vzorcev navad, ki vplivajo na okolje. Ozaveščenost o lastni soudeležbi pri nastajanju okoljskih posledic je elementaren pogoj, da človek spremeni vzorec svojega ravnanja (Kirn, 2003). Nacionalni program varstva okolja že v svojih načelih in strateških usmeritvah poudarja pomen okoljske ozaveščenosti in dialog z vsemi zainteresiranimi ter sodelovanje javnosti. Okoljsko ozaveščanje oziroma krepitev zavesti o soodgovornosti za stanje v okolju in spodbujanje pripravljenosti za spreminjanje sistema vrednot in življenjskega sloga vseh prebivalcev Slovenije je opredeljeno kot eden od ukrepov doseganja ciljev trajnostnega razvoja.

PODATKI IN VIRI:

Preglednica 58-1: Zaskrbljenost zaradi okoljskih problemov (povprečje na lestvici od 1 – sploh niste zaskrbljeni do 5 – zelo ste zaskrbljeni)

Vir: Center za raziskavo javnega mnenja in množičnih komunikacij, Fakulteta za družbene vede, november 2003 in januar 2005

	enota	hrup, ropot	radioaktivni odpadki	gospodinjiski odpadki	izumiranje vrst	povečevanje prometa	ekstremni vremenski pojavi	uporaba kemikalij	onesnaženost voda	onesnaženost zraka
2003	ocena stopnje zaskrbljenosti (1-5)	3,4	3,8	3,8	4,0	3,9	4,0	4,1	4,2	4,1
2005	ocena stopnje zaskrbljenosti (1-5)	3,5	4,0	3,9	4,1	4,0	4,1	4,3	4,3	4,2

Preglednica 58-2: Zaskrbljenost glede okoljskih problemov glede na izobrazbo (povprečje na lestvici od 1 – sploh niste zaskrbljeni do 5 – zelo ste zaskrbljeni)

Vir: Informacijski servis podatkov Politbarometer, 2006

	enota	hrup, ropot	radioaktivni odpadki	gospodinjiski odpadki	izumiranje vrst	povečevanje prometa	ekstremni vre- menski pojavi	uporaba kemikalij	onesnaženost voda	onesnaženost zraka
osnovna izobrazba	ocena stopnje zaskrbljenosti (1-5)	3,4	4,0	3,7	4,1	3,9	4,2	4,2	4,1	4,1
poklicna izobrazba	ocena stopnje zaskrbljenosti (1-5)	3,4	4,1	3,9	3,9	3,9	4,1	4,1	4,2	4,2
srednja izobrazba	ocena stopnje zaskrbljenosti (1-5)	3,5	4,0	4,0	4,2	4,1	4,1	4,4	4,4	4,3
višja ali visoka izobrazba	ocena stopnje zaskrbljenosti (1-5)	3,5	3,7	4,0	4,2	4,1	3,9	4,5	4,5	4,3

Preglednica 58-3: Najpomembnejše naloge Evropske skupnosti, kot jih vidimo Slovenci v primerjavi s povprečjem EU

Vir: EB62-EB65

	enota	jesen 2004		pomlad 2005		jesen 2005		pomlad 2006	
		Slovenija	EU	Slovenija	EU	Slovenija	EU	Slovenija	EU
boj proti revščini	%	62	40	64	44	68	43	68	43
boj proti brezposelnosti	%	62	43	65	47	62	42	59	43
mir in varnost v Evropi	%	40	34	33	31	28	28	28	27
varstvo okolja	%	30	19	30	19	27	20	26	19
boj proti kriminalu in drogam	%	19	30	18	25	20	25	18	23
vpeljava evra	%	16	10	13	10	12	8	17	10
zagotavljanje kakovosti prehrane	%	9	8	8	8	13	11	12	9
boj proti terorizmu	%	17	27	11	19	12	28	12	23

Kazalec je deloma narejen na podlagi podatkov iz raziskave Politbarometer (november 2003 in januar 2005), ki jo izvaja Center za raziskavo javnega mnenja Inštituta za družbene vede pri Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Iz raziskave je povzet vsebinski sklop, ki obravnava zaznavo in oceno zaskrbljenosti za vsakega od navedenih okoljskih problemov oz. pojavov (Politbarometer 1/2005). Kot podlaga za oblikovanje vprašalnika je bila uporabljena raziskava javnega mnenja Eurobarometer iz leta 1999 (naročnik Evropska komisija), ki jo kot vir podatkov za pripravo okoljskega kazalca TERM (Transport and Environment reporting mechanism for the EU) – »Public awareness and behaviour« – uporablja tudi Evropska agencija za okolje (EEA, 2003).

Kot drugi vir podatkov so uporabljeni izsledki zadnjih štirih izdaj poročil Eurobarometra (v času članstva Slovenije v EU), natančneje številki EB62-EB65. Nekatere za nas zanimive skupine vprašanj, ki so jih postavili, so bile v vseh v raziskavah enake, tako da je časovni niz popoln, čeprav iz slovenskih poročil to ni vedno očitno, pa se je dalo manjkajoče podatke razbrati z vpogledom v poročila nekaterih drugih držav, npr. Nemčije. Nabor vprašanj, zastavljenih prebivalcem Slovenije, je širši od tistega, ki ga je uporabil Politbarometer, s čimer dodatno osvetli odnos prebivalcev Slovenije do okoljskih vprašanj.

Center za raziskavo javnega mnenja, podobno kot Eurobarometer, dvakrat letno izvaja raziskave javnega mnenja, vendar se osredotoča na zelo različna vprašanja. Doslej je dvakrat zastavil niz vprašanj v zvezi z odnosom do okolja, tako da sta spekter vprašanj in kontinuiteta raziskav javnega mnenja v zvezi z vprašanji okolja manjša kot pri Eurobarometru. Center za raziskavo javnega mnenja je znotraj okolju namenjenega dela raziskave spraševal samo o največjih problemih okolja. O razmerjih med okoljsko in drugimi problematikami pa odgovarja Eurobarometer.

Seznam uporabljenih virov:

Politbarometer 1/2005: Javnomnenjske raziskave o odnosu javnosti do aktualnih razmer in dogajanj v Sloveniji, Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani, Inštitut za družbene vede, Center za raziskavo javnega mnenja, Ljubljana, 2005. <http://www.uvi.si/slo/javno-mnenje/pdf/januar-2005.pdf> (20.9.2006)

ISPO - Informacijski servis podatkov, Politbarometer, 2006. <http://e-uprava.gov.si/ispo/politbarometer/prikaz.ispo> (20.9.2006)

EEA, 2003: TERM 2001, 40 EU. Public awareness and behaviour.

Indicator fact sheet, Copenhagen: European Environmental Agency, 2002. http://themes.eea.eu.int/Sectors_and_activities/transport/indicators/integration/TERM40%2C2001/Public_awareness_TERM_2001.pdf (20. 9. 2006)

Andrej Kirn, Ekološka/okoljska zavest Slovencev na pragu tretjega tisočletja, Teorija in praksa, let. 40, 1/2003, str. 17-36. <http://dk.fdv.uni-lj.si/db/pdfs/tip20031kirn.pdf#search=%22ekolo%C5%A1ka%20zavest%20dru%C5%BEbena%20norma%22> (20.9.2006)

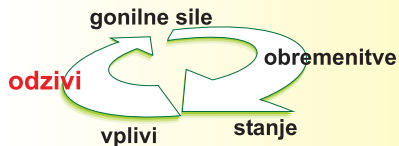
EB65, 2006: EUROBAROMETER 65 - POMLAD 2006. http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb65/eb65_sl_nat.pdf (20.9.2006)

EB64, 2005: EUROBAROMETER 64 - JESEN 2005. <http://>

ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb64/eb64_sl_nat.pdf (20.9.2006)

EB63, 2005: EUROBAROMETER 63 - POMLAD 2005. http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb63/eb63_nat_sl.pdf (20.9.2006)

EB62, 2004: EUROBAROMETER 62 - JESEN 2004. http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb64/eb62_sl_nat.pdf (19.9.2006)

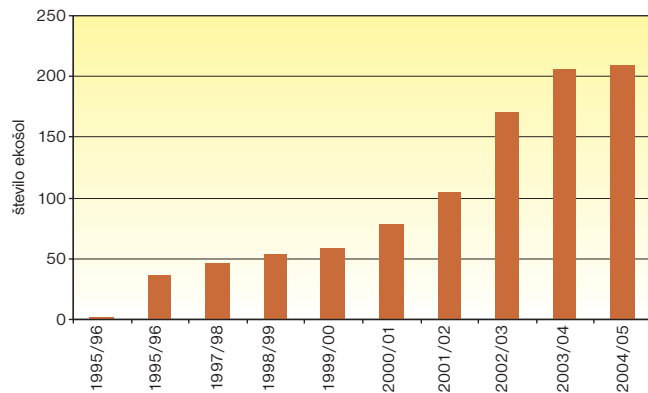
CILJ

- Z okoljskim izobraževanjem in ozaveščanjem mladih razvijati odgovorno ravnanje z okoljem.

Kazalec prikazuje delovanje in razvoj okoljskoizobraževalnega programa v Sloveniji. Kot merilo za presojo stanja so navedeni smer razvoja ekošol v Sloveniji, delež registriranih ekošol v skupnem številu šol v Sloveniji ter primerjava med številom slovenskih ekošol in njihovim številom v nekaterih državah EU.

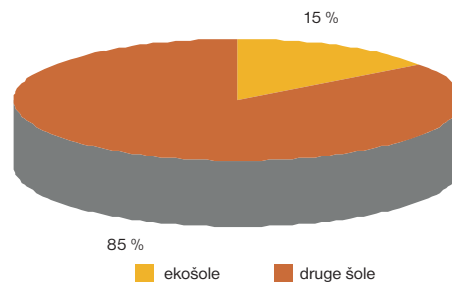
Slika 59-1: Število registriranih ekošol v Sloveniji

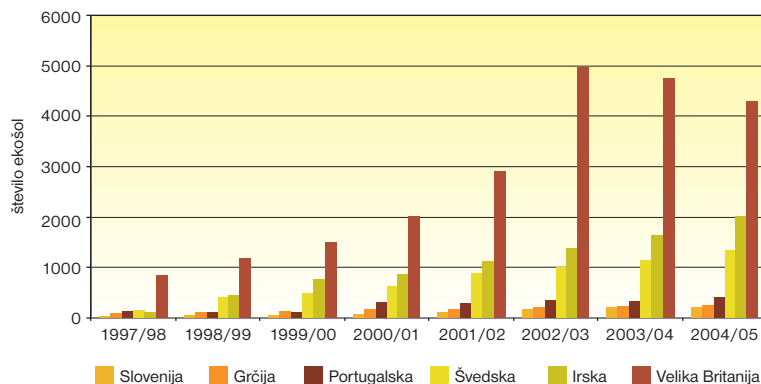
Ekošola je vzgojnoizobraževalna organizacija, ki si prizadeva za načrtno pospeševanje okoljskega izobraževanja in za ozaveščanje mladih, predvsem o pomenu varovanja okolja in zdravja ljudi. Razvila se je pod pokroviteljstvom Fundacije za okoljsko izobraževanje Evrope (FEE) ter ob podpori Evropske komisije in Organizacije združenih narodov.

Ekošole delimo na registrirane in nagrajene. Registrirane so tiste, ki uspešno izvajajo program, sestavljen iz sedmih osnovnih korakov: ustanovitev ekoprogramskega sveta šole, priprava pregleda stanja okolja, priprava akcijskega načrta delovanja ekošole, spremljanje in ocenjevanje izvajanja načrta, priprava tematskih sklopov ekošole, obveščanje in sodelovanje s širšo skupnostjo in mediji in prejem ekolistine. Če registrirana ekošola izpelje vseh sedem korakov in hkrati doseže opazne rezultate glede izboljšanja stanja okolja v kraju, kjer deluje, lahko osvoji nagrado. V tem primeru postane nosilka ekozastave, ki na področju okoljske vzgoje in izobraževanja predstavlja okoljski znak (»eco-label«).

Slika 59-2: Delež registriranih ekošol v skupnem številu šol v Sloveniji v šolskem letu 2003/04

Slika 59-3: Število registriranih ekošol v Sloveniji in državah EU z največjim številom ekošol

Od leta 1995, ko je program ekošol začel delovati, število sodelujočih šol nenehno raste. V šolskem letu 2004/05 jih je bilo 209. Veliko prispeva k temu sama narava programa, npr. preprosto in razumljivo okoljsko izobraževanje in delovanje – partnerstvo med Fundacijo za izobraževanje o okolju (FEE) in Programom Združenih narodov za okolje (UNEP). UNEP kot globalna organizacija namreč prispeva pomemben delež k izobraževanju, predvsem v razvijajočih se delih sveta. Ponuja vrsto praktičnih rešitev in spodbud za uresničevanje okoljskega ozaveščanja v šoli in izven nje. Z demokratičnostjo, odprtostjo, vključevanjem idej in prispevkov posameznikov je ekošola tudi kraj za vzgojo demokratične državljske kulture. Vodstvo programa podpira hitro rast

sodelujočih šol znotraj držav, pa tudi širjenje mednarodne mreže z večanjem števila sodelujočih držav. Program ekošole je danes poznan v skoraj vseh državah članicah EU, pa tudi v več drugih državah osrednje in vzhodne Evrope (npr. Bolgarija, Hrvaška, Rusija). Mreža se širi tudi na druge celine (Afrika, ZDA). Tako je npr. Južnoafriška republika postala prva članica FEE zunaj meja Evrope s svojo organizacijo WESSA. Ob koncu šolskega leta 2004/2005 smo imeli v mednarodnem merilu 13.500 ekošol, od tega 9.200 v EU-25. Od teh jih je več kakor 4.000 (30 %) osvojilo ekozastavo. Slovenija ima v okviru mednarodnega projekta ekošol poseben status, predvsem zato, ker jo mnogi uvrščajo v sam vrh oziroma celo za zgled drugim.

PODATKI IN VIRI:

Preglednica 59-1: Število registriranih ekošol v Sloveniji

Vir: <http://www.eco-schools.org/countries/europe.htm>

	enota	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05
ekošole	število	2	37	47	54	59	78	105	170	206	209

Preglednica 59-2: Delež registriranih ekošol v skupnem številu šol v Sloveniji v šolskem letu 2003/04Vir: <http://www.eco-schools.org/countries/europe.htm>, Statistični urad Republike Slovenije, 2005

	enota	2003/04
ekošole	%	15
druge šole	%	85

Preglednica 59-3: Število registriranih ekošol v Sloveniji in državah EU z največjim številom ekošolVir: <http://www.eco-schools.org/countries/europe.htm>

	enota	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05
Slovenija	število	47	54	59	78	105	170	206	209
Grčija	število	88	116	133	171	175	202	223	250
Portugalska	število	124	116	121	302	292	334	314	398
Švedska	število	150	406	500	625	865	1.003	1.135	1.330
Irska	število	123	460	766	850	1.120	1.387	1.633	2.005
Velika Britanija	število	833	1.175	1.494	2.012	2.905	4.977	4.747	4.284

Podatki za število registriranih ekošol v Sloveniji in državah EU so povzeti s spletne strani <http://www.eco-schools.org/countries/europe.htm>, ki jo upravlja FEE. Skupno število registriranih ekošol vključuje ekovrtce, eko osnovne in eko srednje šole ter centre šolskih in obšolskih dejavnosti (CŠOD). Podatki se na spletni strani osvežujejo enkrat na leto, navadno konec novembra za tekoče šolsko leto (po oddaji programskih dokumentov, v katerih šole opredelijo ekološke tematske sklope).

Podatki za skupno število šol v Sloveniji so povzeti s spletne strani Statističnega urada RS (SURS, 2005). Skupno število šol zajema vrtce, osnovne in srednje šole za mladino. Podatki se zbirajo na podlagi letnega statističnega vprašalnika (SURS, 2006) in se osvežijo enkrat na leto, in sicer za poročevalsko obdobje, ki se nanaša na preteklo leto.

Eco-Schools – a contribution to Local Agenda 21. Brochure, 2003. <http://www.eco-schools.org/partners/2003brochure.pdf> (12. 4. 2006).

Pavšer Nada: Ekošola kot način življenja. Prestavitev nacionalnega projekta. Ljubljana: DOVES, 2005.

ReNPVO, 2006: Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja 2005–2012 (Uradni list RS, št. 2/2006).

SURS, 2005: Statistični letopis 2005. Ljubljana, Statistični urad Republike Slovenije. http://www.stat.si/letopis/2005/06_05/ (23. 3. 2006).

SURS, 2006: Statistične informacije, št. 19/2006. <http://www.stat.si/doc/statinf/09-si-126-0601.pdf> (23. 3. 2006).

